

# INHOUD

VAN HET

## VERSLAG BETREFFENDE NEDERLANDSCH (OOST-) INDIË

VAN 1903.

|                                                                                    | Kol. |                                                                                                            | Kol. |
|------------------------------------------------------------------------------------|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| A. Grondgebied en bevolking . . . . .                                              | 1    | Militair onderwijs . . . . .                                                                               | 114  |
| B. Opperbeheer. . . . .                                                            | 1    | Bewapening . . . . .                                                                                       | 115  |
| C. Mededeelingen van staatkundigen en algemeenen aard. . . . .                     | 3    | Kleeding en uitrusting . . . . .                                                                           | 117  |
| § 1. Betrekkingen met het buitenland . . . . .                                     | 3    | Huisvesting . . . . .                                                                                      | 117  |
| § 2. Java en Madoera . . . . .                                                     | 3    | Voeding en verpleging . . . . .                                                                            | 119  |
| § 3. Atjeh en onderhoorigheden (algemeene mededeelingen) . . . . .                 | 7    | Algemeene gezondheidstoestand en ziekenverpleging . . . . .                                                | 119  |
| I. Groot-Atjeh. . . . .                                                            | 18   | Manoeuvres. . . . .                                                                                        | 120  |
| a. Onderafdeelingen Koeta Radja en voorwerken en gebied buiten de sagi's . . . . . | 18   | Remonte. . . . .                                                                                           | 120  |
| b. Onderafdeeling XXVI Moekims. . . . .                                            | 19   | Transporttrein. . . . .                                                                                    | 122  |
| c. Onderafdeeling XXV Moekims en de Zuidelijke nederzettingen. . . . .             | 20   | Militaire wielrijders . . . . .                                                                            | 122  |
| d. Onderafdeeling Indrapoeri. . . . .                                              | 22   | Reglementen en voorschriften . . . . .                                                                     | 122  |
| e. Onderafdeeling Seulimeum (XXII Moekims) . . . . .                               | 23   | Belooningen en straffen. . . . .                                                                           | 122  |
| f. Onderafdeeling Wè. . . . .                                                      | 24   | Maatregelen en instellingen in het belang van het zedelijk en stoffelijk welzijn van den soldaat . . . . . | 123  |
| II. Onderhoorigheden van Atjeh. . . . .                                            | 24   | Staatsstoomtramweg in Atjeh en telefonen aldaar. . . . .                                                   | 124  |
| 1. Noordkust . . . . .                                                             | 24   | § 2. Fortificatiën . . . . .                                                                               | 123  |
| a. Onderafdeeling Pidië. . . . .                                                   | 24   | § 3. Topographische dienst . . . . .                                                                       | 125  |
| b. Onderafdeeling VII Moekims. . . . .                                             | 31   | § 4. Krijgsverrichtingen . . . . .                                                                         | 127  |
| c. Onderafdeeling Lhō' Seumawè . . . . .                                           | 33   | § 5. Korpsen niet rechtstreeks tot het leger behoorende. . . . .                                           | 129  |
| 1. Samalanga, Meureudoe en Peusangan . . . . .                                     | 33   | § 6. Koninklijk koloniaal militair invalidenhuis (op Bronbeek nabij Arnhem) . . . . .                      | 129  |
| 2. Overige landschappen . . . . .                                                  | 35   | E. Zeemacht. . . . .                                                                                       | 131  |
| 2. Oostkust. . . . .                                                               | 41   | § 1. Algemeene mededeelingen . . . . .                                                                     | 131  |
| d. Onderafdeeling Idi. . . . .                                                     | 41   | § 2. Oorlogsmarine . . . . .                                                                               | 131  |
| e. Onderafdeeling Bajan. . . . .                                                   | 43   | Personeel . . . . .                                                                                        | 131  |
| 3. Westkust. . . . .                                                               | 44   | Materieel . . . . .                                                                                        | 133  |
| f. Onderafdeeling Poelò Raja. . . . .                                              | 44   | Steenkolen . . . . .                                                                                       | 134  |
| g. Onderafdeeling Meulatoeh . . . . .                                              | 47   | Vloebare brandstof . . . . .                                                                               | 134  |
| h. Onderafdeeling Tapa' Toeon . . . . .                                            | 54   | § 3. Gouvernementsmarine . . . . .                                                                         | 133  |
| § 4. Midden-Sumatra . . . . .                                                      | 57   | Personeel . . . . .                                                                                        | 133  |
| § 5. Sumatra's Westkust . . . . .                                                  | 63   | Materieel . . . . .                                                                                        | 136  |
| § 6. Benkoelen. . . . .                                                            | 65   | § 4. Marine-etablisement te Soerabaja en gouvernementsdok te Sabang (Poelò Wè) . . . . .                   | 135  |
| § 7. Lampongsche Districten. . . . .                                               | 65   | § 5. Speciale diensten onder beheer van het departement der marine . . . . .                               | 135  |
| § 8. Palembang . . . . .                                                           | 67   | Kustverlichting, betakening en loodswezen . . . . .                                                        | 135  |
| § 9. Oostkust van Sumatra . . . . .                                                | 73   | Haveninrichtingen . . . . .                                                                                | 138  |
| § 10. Riouw en onderhoorigheden . . . . .                                          | 77   | Hydrographische dienst. . . . .                                                                            | 138  |
| § 11. Banka en onderhoorigheden . . . . .                                          | 77   | § 6. Verrichtingen der zeemacht . . . . .                                                                  | 139  |
| § 12. Billiton. . . . .                                                            | 79   | F. Rechtswezen . . . . .                                                                                   | 145  |
| § 13. Westerafdeeling van Borneo . . . . .                                         | 79   | § 1. Rechterlijke macht. . . . .                                                                           | 145  |
| § 14. Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo . . . . .                              | 81   | § 2. Rechtswezen in het algemeen. . . . .                                                                  | 145  |
| § 15. Celebes en onderhoorigheden . . . . .                                        | 89   | Wijziging van het reglement op de rechterlijke organisatie en het beleid der justitie . . . . .            | 145  |
| § 16. Menado . . . . .                                                             | 91   | Wijzigingen en aanvullingen van het inlandsch reglement . . . . .                                          | 145  |
| § 17. Amboina . . . . .                                                            | 93   | Rechtswezen in de Vorstenlanden . . . . .                                                                  | 145  |
| § 18. Ternate en onderhoorigheden . . . . .                                        | 93   | Rechtswezen in de buitenbezittingen . . . . .                                                              | 145  |
| § 19. Zuid-Nieuw-Guinea. . . . .                                                   | 99   | Rechtspersoonlijkheid van verenigingen. . . . .                                                            | 148  |
| § 20. Timor en onderhoorigheden. . . . .                                           | 101  | Naamlooze vennootschappen . . . . .                                                                        | 148  |
| § 21. Bali en Lombok . . . . .                                                     | 105  | Rechts-toestand van personen. . . . .                                                                      | 148  |
| D. Landmacht . . . . .                                                             | 109  | § 3. Burgerlijk recht, handelsrecht en burgerlijke rechtsvordering . . . . .                               | 147  |
| § 1. Levende strijdkrachten . . . . .                                              | 109  |                                                                                                            |      |
| Samenstelling en sterkte van het leger. . . . .                                    | 109  |                                                                                                            |      |
| Plaatselijke medeeling . . . . .                                                   | 111  |                                                                                                            |      |
| Aanvulling van het korps officieren. . . . .                                       | 112  |                                                                                                            |      |
| Voorziening in de behoefte aan militairen beneden den rang van officier . . . . .  | 113  |                                                                                                            |      |

|                                                                                                              | Kol. |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Staatscommissie tot herziening van de Indische wetgeving op privaatrechtelijk gebied . . .                   | 147  |
| Burgerlijk Wetboek . . . . .                                                                                 | 147  |
| Industriele eigendom . . . . .                                                                               | 147  |
| Huwelijken van inlandsche Christenen . . .                                                                   | 147  |
| Huwelijken tusschen personen die in Nederlandsch-Indië aan een verschillend recht zijn onderworpen . . . . . | 148  |
| Andere onderwerpen . . . . .                                                                                 | 148  |
| § 4. Strafrecht en strafvordering . . . . .                                                                  | 147  |
| Revisie van de strafvonnissen van inlandsche rechtbanken door de raden van justitie . .                      | 147  |
| Zeeroof . . . . .                                                                                            | 149  |
| Maatregelen tegen het vervaardigen en in omloop brengen van duiten . . . . .                                 | 149  |
| Tarieven . . . . .                                                                                           | 149  |
| Uitlevering . . . . .                                                                                        | 149  |
| Gratie en remissie van straffen . . . . .                                                                    | 150  |
| Veediefstallen . . . . .                                                                                     | 150  |
| § 5. Gevangeniswezen . . . . .                                                                               | 149  |
| § 6. Militair recht en militaire rechtspraak . .                                                             | 151  |
| § 7. Gewestelijke en plaatselijke verordeningen .                                                            | 151  |
| § 8. Bijzondere rechten . . . . .                                                                            | 151  |
| Recht van verblijf . . . . .                                                                                 | 151  |
| Drukpers . . . . .                                                                                           | 152  |
| Slavernij en pandelingschap . . . . .                                                                        | 153  |
| § 9. Personen en instellingen met het rechtswezen in verband . . . . .                                       | 153  |
| Practijns en notarissen . . . . .                                                                            | 153  |
| Ambtenaren voor Chineesche zaken . . . .                                                                     | 153  |
| Wees- en boederkamers . . . . .                                                                              | 154  |
| G. Algemeene Rekenkamer en Comptabiliteit . . . .                                                            | 155  |
| § 1. Algemeene Rekenkamer . . . . .                                                                          | 155  |
| § 2. Comptabiliteit . . . . .                                                                                | 155  |
| H. Algemeen burgerlijk beheer . . . . .                                                                      | 155  |
| J. I. Gewestelijk en plaatselijk bestuur; politie . .                                                        | 157  |
| § 1. Europeesch bestuur; politie . . . . .                                                                   | 157  |
| Java en Madoera . . . . .                                                                                    | 157  |
| Buitenbezittingen . . . . .                                                                                  | 158  |
| Sumatra's Westkust . . . . .                                                                                 | 158  |
| Benkoelen . . . . .                                                                                          | 158  |
| Palembang . . . . .                                                                                          | 158  |
| Oostkust van Sumatra . . . . .                                                                               | 158  |
| Atjeh en onderhoorigheden . . . . .                                                                          | 159  |
| Rioew en onderhoorigheden . . . . .                                                                          | 159  |
| Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo . .                                                                    | 159  |
| Menado . . . . .                                                                                             | 159  |
| Ternate en onderhoorigheden . . . . .                                                                        | 160  |
| Bali en Lombok . . . . .                                                                                     | 160  |
| Zuid-Nieuw-Guinea . . . . .                                                                                  | 160  |
| § 2. Inlandsch bestuur . . . . .                                                                             | 159  |
| Java en Madoera . . . . .                                                                                    | 159  |
| Buitenbezittingen . . . . .                                                                                  | 160  |
| Palembang . . . . .                                                                                          | 160  |
| Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo . .                                                                    | 162  |
| Menado . . . . .                                                                                             | 161  |
| Ternate en onderhoorigheden . . . . .                                                                        | 162  |
| Bali en Lomtok . . . . .                                                                                     | 162  |
| § 3. Bestuur over vreemde oosterlingen . . . .                                                               | 161  |
| § 4. Gewestelijke communicatie- en politievaartuigen . . . . .                                               | 161  |
| § 5. Bijzondere onderwerpen . . . . .                                                                        | 163  |
| Emigratie van inlanders naar buiten Nederlandsch-Indië . . . . .                                             | 163  |
| Gasverlichting . . . . .                                                                                     | 164  |
| Grenzen van gewestelijke en afdeelingshoofdplaatsen . . . . .                                                | 164  |
| Automobielen . . . . .                                                                                       | 164  |
| Vuurwapenen en ammunitie . . . . .                                                                           | 164  |
| Maatregelen tegen de tiggerplaaq . . . .                                                                     | 164  |
| II. Persoonlijke diensten . . . . .                                                                          | 163  |
| § 1. Java en Madoera . . . . .                                                                               | 163  |
| § 2. Buitenbezittingen . . . . .                                                                             | 165  |
| III. Landelijke inkomsten . . . . .                                                                          | 169  |
| Landrente (in de gouvernementslanden op Java en Madoera) . . . . .                                           | 169  |
| Andere landelijke inkomsten . . . . .                                                                        | 169  |

|                                                                                                       | Kol. |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| IV. Agrarische aangelegenheden; uitgifte van grond                                                    | 169  |
| § 1. Java en Madoera . . . . .                                                                        | 169  |
| Agrarische rechtstoestand van het domein Bloeuer en van de voormalige Solosche enclave Selo . . . . . | 169  |
| Conversie van communaal in erfelijk individueel grondbezit . . . . .                                  | 170  |
| Vervanging van erfelijk individueel grondbezit door agrarischen eigendom . . .                        | 170  |
| Verhuur van grond door inlanders aan niet-inlanders . . . . .                                         | 171  |
| Ontginning door inlanders van woesten (niet tot de desa's behoorenden) grond . . . .                  | 171  |
| Uitgifte van grond in erfpacht . . . . .                                                              | 171  |
| Vervanging van huur door erfpacht . . . .                                                             | 172  |
| Verhuur van grond . . . . .                                                                           | 172  |
| Verkoop van grond . . . . .                                                                           | 173  |
| Uitgifte van grond met recht van opstal .                                                             | 173  |
| Uitgifte van grond: a. in bruikleen; b. met recht van gebruik . . . . .                               | 173  |
| Beschikking door het Gouvernement over grond in bezit van derden . . . . .                            | 174  |
| § 2. Buitenbezittingen . . . . .                                                                      | 173  |
| 1°. Gouvernementslanden . . . . .                                                                     | 173  |
| Verhuur van grond door inlanders aan niet-inlanders . . . . .                                         | 173  |
| Ontginning door inlanders van domeingrond . . . . .                                                   | 173  |
| Uitgifte van grond in erfpacht . . . . .                                                              | 173  |
| Verhuur van grond . . . . .                                                                           | 174  |
| Uitgifte van grond in eigendom en met recht van opstal . . . . .                                      | 175  |
| Uitgifte van grond met recht van gebruik . . . . .                                                    | 175  |
| Agrarische toestanden in de Minabasa (Menado) . . . . .                                               | 175  |
| 2°. Inlandsche staten . . . . .                                                                       | 178  |
| V. Agrarische en kadastrale opnemingen . . . .                                                        | 179  |
| § 1. Agrarische opnemingen . . . . .                                                                  | 179  |
| § 2. Kadaster . . . . .                                                                               | 179  |
| VI. Transporten . . . . .                                                                             | 179  |
| VII. Paketvaart en andere stoomvaartdiensten .                                                        | 181  |
| VIII. Veeartsenijdienst . . . . .                                                                     | 183  |
| K. I. Onderwijs . . . . .                                                                             | 185  |
| § 1. Europeesch onderwijs . . . . .                                                                   | 185  |
| a. Middelbaar onderwijs . . . . .                                                                     | 185  |
| b. Lager onderwijs . . . . .                                                                          | 187  |
| Normaalscholen en akte-examens . . . .                                                                | 187  |
| Openbare lagere scholen . . . . .                                                                     | 188  |
| Particuliere scholen . . . . .                                                                        | 188  |
| § 2. Inlandsch onderwijs . . . . .                                                                    | 189  |
| a. Openbaar onderwijs . . . . .                                                                       | 189  |
| Opleidingsscholen voor inlandsche ambtenaren . . . . .                                                | 189  |
| School voor zonen van inlandsche hoofden en van andere aanzienlijke inlanders te Tondano . . . . .    | 190  |
| Kweekscholen voor inlandsche onderwijzers . . . . .                                                   | 191  |
| Onderwijzers-examens buiten de kweekscholen . . . . .                                                 | 191  |
| Speciale scholen . . . . .                                                                            | 191  |
| Gewone lagere scholen . . . . .                                                                       | 191  |
| Geldelijk overzicht . . . . .                                                                         | 192  |
| b. Particulier onderwijs . . . . .                                                                    | 192  |
| Kweekscholen en opleidingsklassen . . .                                                               | 192  |
| Hollandsche cursussen . . . . .                                                                       | 193  |
| Kost- en dagschool te Tomohon (voor dochters van hoofden en aanzienlijken in de Minabasa) . . . . .   | 193  |
| Scholen voor handwerksonderwijs voor inlanders . . . . .                                              | 194  |
| Lagere scholen (zendings- en andere)                                                                  | 194  |
| Scholen voor vreemde oosterlingen . .                                                                 | 194  |
| II. Kunsten en wetenschappen . . . . .                                                                | 193  |
| § 1. Studie van Oostersche talen en van de instellingen van den Islam . . . . .                       | 193  |
| § 2. Oudheidkunde . . . . .                                                                           | 195  |

|                                                                                                                                                               | Kol. |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| § 3. Natuurwetenschappen, ethnographie en geographie . . . . .                                                                                                | 195  |
| Meteorologie en astronomie . . . . .                                                                                                                          | 195  |
| Botanie . . . . .                                                                                                                                             | 195  |
| Overige natuurwetenschappen; ethnographie en geographie . . . . .                                                                                             | 198  |
| § 4. Genootschappen ter bevordering van wetenschappen en nijverheid; wetenschappelijke werken van verschillende aard; tijdschriften en nieuwsbladen . . . . . | 199  |
| § 5. Drukkerijen . . . . .                                                                                                                                    | 199  |
| III. Eeredienst . . . . .                                                                                                                                     | 199  |
| § 1. Christelijke godsdienst . . . . .                                                                                                                        | 199  |
| Indische Protestantsche Kerk . . . . .                                                                                                                        | 199  |
| Rooms-katholieke Kerk . . . . .                                                                                                                               | 202  |
| Zendingswerk (buiten dat der Rooms-katholieke missie). . . . .                                                                                                | 202  |
| § 2. Mohammedaansche godsdienst . . . . .                                                                                                                     | 201  |
| IV. Instellingen van liefdadigheid; uitkeerings- en spaarfondsen . . . . .                                                                                    | 201  |
| V. Burgerlijke geneeskundige dienst . . . . .                                                                                                                 | 203  |
| Personeel . . . . .                                                                                                                                           | 203  |
| Ziekten-wetgeving . . . . .                                                                                                                                   | 203  |
| Algemeene gezondheidstoestand . . . . .                                                                                                                       | 203  |
| Geneeskundig staatstoezicht . . . . .                                                                                                                         | 204  |
| Inlandsche artsen . . . . .                                                                                                                                   | 205  |
| Inlandsche vroedvrouwen . . . . .                                                                                                                             | 205  |
| Vaccine en inenting tegen hondsdolheid . . . . .                                                                                                              | 206  |
| Ziekengestichten . . . . .                                                                                                                                    | 206  |
| Krankzinnigenwezen . . . . .                                                                                                                                  | 208  |
| L. I. Waterstaat en burgerlijke openbare werken . . . . .                                                                                                     | 209  |
| § 1. Personeel; uitvoering van werken . . . . .                                                                                                               | 209  |
| § 2. Bijzonderheden nopens de verschillende categorieën van werken . . . . .                                                                                  | 209  |
| Gebouwen . . . . .                                                                                                                                            | 209  |
| Wegen en bruggen . . . . .                                                                                                                                    | 209  |
| Bevloeings- en afwateringswerken . . . . .                                                                                                                    | 209  |
| Rivier- en waterkeeringswerken . . . . .                                                                                                                      | 211  |
| Havens en reeden . . . . .                                                                                                                                    | 212  |
| Drinkwatervoorziening . . . . .                                                                                                                               | 213  |
| II. Spoor- en tramwegen en stoomwezen . . . . .                                                                                                               | 213  |
| § 1. Spoor- en tramwegen . . . . .                                                                                                                            | 213  |
| A. Spoorwegen . . . . .                                                                                                                                       | 215  |
| 1°. Staatsspoorwegen . . . . .                                                                                                                                | 215  |
| a. Aanleg . . . . .                                                                                                                                           | 215  |
| b. Exploitatie . . . . .                                                                                                                                      | 216  |
| 2°. Particuliere spoorwegen . . . . .                                                                                                                         | 217  |
| Lengte in exploitatie . . . . .                                                                                                                               | 217  |
| Tarieven . . . . .                                                                                                                                            | 217  |
| Uitkomsten van het verkeer . . . . .                                                                                                                          | 217  |
| Concessiën of aanvragen voor nieuwe lijnen . . . . .                                                                                                          | 217  |
| B. Stoomtramwegen . . . . .                                                                                                                                   | 218  |
| 1°. Staatsspoorwegen . . . . .                                                                                                                                | 218  |
| 2°. Particuliere stoomtramwegen . . . . .                                                                                                                     | 218  |
| a. Aanleg . . . . .                                                                                                                                           | 218  |
| b. Exploitatie . . . . .                                                                                                                                      | 219  |
| c. Vergunningen of aanvragen voor nieuwe lijnen . . . . .                                                                                                     | 220  |
| C. Electriche tramwegen . . . . .                                                                                                                             | 220  |
| D. Paardentramlijnen . . . . .                                                                                                                                | 220  |
| E. Tramwegen ten behoeve van ondernemingen van landbouw en nijverheid . . . . .                                                                               | 221  |
| F. Kabelspoorwegen en transportkabels . . . . .                                                                                                               | 222  |
| § 2. Stoomwezen . . . . .                                                                                                                                     | 221  |
| III. Post- en telegraafdienst en telefoonwezen . . . . .                                                                                                      | 221  |
| § 1. Vereenigde post- en telegraafdienst . . . . .                                                                                                            | 221  |
| § 2. Brieven- en pakketpost . . . . .                                                                                                                         | 223  |
| § 3. Paardenposterij . . . . .                                                                                                                                | 225  |
| § 4. Telegrafen en telefonen (Algemeene mededeelingen) . . . . .                                                                                              | 225  |
| Telefoonondernemingen . . . . .                                                                                                                               | 228  |
| Telefoongeleidingen voor eigen gebruik . . . . .                                                                                                              | 228  |
| § 5. Postspaarbank . . . . .                                                                                                                                  | 229  |
| IV. Geleidingen voor elektrische verlichting en voor het overbrengen van kracht door middel van electriciteit . . . . .                                       | 229  |
| M. I. Financiën . . . . .                                                                                                                                     | 231  |

|                                                                                                                                                                                                 | Kol. |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| § 1. Begrooting . . . . .                                                                                                                                                                       | 231  |
| a. Begrootingswetten . . . . .                                                                                                                                                                  | 231  |
| b. Begrootingsrekeningen . . . . .                                                                                                                                                              | 232  |
| § 2. Landskassen in Indië en kasbeheer in Nederland . . . . .                                                                                                                                   | 231  |
| § 3. Verkoop van producten . . . . .                                                                                                                                                            | 233  |
| Veilingen . . . . .                                                                                                                                                                             | 233  |
| Bevrachtingen . . . . .                                                                                                                                                                         | 233  |
| Assurantiën . . . . .                                                                                                                                                                           | 234  |
| § 4. Andere bronnen van inkomst . . . . .                                                                                                                                                       | 233  |
| A. Verpachte middelen . . . . .                                                                                                                                                                 | 233  |
| Opumpacht . . . . .                                                                                                                                                                             | 233  |
| Java . . . . .                                                                                                                                                                                  | 233  |
| Buitenbezittingen . . . . .                                                                                                                                                                     | 235  |
| Andere verpachte middelen . . . . .                                                                                                                                                             | 236  |
| Java en Madoera . . . . .                                                                                                                                                                       | 236  |
| Buitenbezittingen . . . . .                                                                                                                                                                     | 237  |
| B. Onverpachte middelen en inkomsten . . . . .                                                                                                                                                  | 238  |
| Opiumregie . . . . .                                                                                                                                                                            | 238  |
| In- en uitvoerrechten . . . . .                                                                                                                                                                 | 241  |
| Accijnzen . . . . .                                                                                                                                                                             | 242  |
| Haven- en ankeragegelden, loods- en kaai-<br>gelden, vergoeding voor het gebruik<br>van de electrische verlichting in de<br>gouvernements-opslaglokalen en loods-<br>en steigergelden . . . . . | 242  |
| Personeele belasting . . . . .                                                                                                                                                                  | 242  |
| Patentrecht . . . . .                                                                                                                                                                           | 243  |
| Verponding en daarmede overeenkomende<br>heffingen . . . . .                                                                                                                                    | 243  |
| Bedrijfsbelasting . . . . .                                                                                                                                                                     | 244  |
| Belasting op het slachten van runderen,<br>buffels, paarden en veulens op Java<br>en Madoera . . . . .                                                                                          | 244  |
| Belasting op het slachten van varkens op<br>Java en Madoera . . . . .                                                                                                                           | 244  |
| Slachtbelastingen in de buitenbezittingen . . . . .                                                                                                                                             | 244  |
| Belasting op rijtuigen van inlanders (enkel<br>in de gouvernementslanden op Java) . . . . .                                                                                                     | 244  |
| Zegelrecht . . . . .                                                                                                                                                                            | 245  |
| Recht op de openbare verkooping . . . . .                                                                                                                                                       | 245  |
| Overschrijvings-, successie- en overgangs-<br>recht . . . . .                                                                                                                                   | 246  |
| Licentiën aan Chineezers voor het houden<br>van dobbelspelen . . . . .                                                                                                                          | 246  |
| Belastingen van verschillende aard, die<br>slechts in het een of ander gewest ge-<br>heven worden . . . . .                                                                                     | 246  |
| II. Muntstelsel; geldmarkt . . . . .                                                                                                                                                            | 245  |
| § 1. Muntwezen . . . . .                                                                                                                                                                        | 245  |
| § 2. Geldmarkt . . . . .                                                                                                                                                                        | 247  |
| § 3. Javasche Bank . . . . .                                                                                                                                                                    | 247  |
| N. Burgerlijke en militaire landsdienaren . . . . .                                                                                                                                             | 249  |
| Groot-ambtenaarsexamen . . . . .                                                                                                                                                                | 249  |
| Faculteitsexamen . . . . .                                                                                                                                                                      | 250  |
| Klein-ambtenaarsexamen . . . . .                                                                                                                                                                | 250  |
| Verloven . . . . .                                                                                                                                                                              | 250  |
| Overtocht . . . . .                                                                                                                                                                             | 250  |
| Traktementsverhoogen . . . . .                                                                                                                                                                  | 251  |
| Pensioenen, gagementen en onderstanden . . . . .                                                                                                                                                | 251  |
| Reis- en verblijfkosten . . . . .                                                                                                                                                               | 251  |
| Waarneming van bijbetrekkingen . . . . .                                                                                                                                                        | 251  |
| Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke (Euro-<br>peesche) ambtenaren . . . . .                                                                                                                | 252  |
| Bepalingen betreffende de onderluitnants-apothe-<br>kersbedienden . . . . .                                                                                                                     | 252  |
| Weduwen- en weezenfonds der officieren van de<br>landmacht . . . . .                                                                                                                            | 252  |
| O. I. Landbouw, boschwezen en veeteelt . . . . .                                                                                                                                                | 253  |
| § 1. Java en Madoera . . . . .                                                                                                                                                                  | 253  |
| A. Landbouw . . . . .                                                                                                                                                                           | 253  |
| 1°. Inlandsche landbouw . . . . .                                                                                                                                                               | 253  |
| a. Eenjarige gewassen . . . . .                                                                                                                                                                 | 253  |
| b. Overjarige gewassen . . . . .                                                                                                                                                                | 255  |
| c. Landbouwerdriet . . . . .                                                                                                                                                                    | 255  |
| 2°. Koffiecultuur aan de verplichte levering<br>onderworpen . . . . .                                                                                                                           | 257  |
| 3°. Gouvernements-kina-onderneming . . . . .                                                                                                                                                    | 262  |

|                                                                                                                                                                       | Kol. |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 4°. Landbouwondernemingen, uitsluitend op contracten met de inlandsche bevolking berustende, en ondernemingen tot opkoop en bereiding van landbouwproducten . . . . . | 263  |
| Suikerondernemingen . . . . .                                                                                                                                         | 263  |
| Indigo-ondernemingen . . . . .                                                                                                                                        | 264  |
| Tabaksondernemingen . . . . .                                                                                                                                         | 264  |
| Ondernemingen voor het verwerken van padi of rijst en voor het bereiden van cassave . . . . .                                                                         | 265  |
| Opkoop, enz. van koffie . . . . .                                                                                                                                     | 266  |
| Opkoop van thee . . . . .                                                                                                                                             | 266  |
| Andere ondernemingen . . . . .                                                                                                                                        | 266  |
| 5°. Landbouw op gronden door het Gouvernement in erfpacnt afgestaan . . . . .                                                                                         | 267  |
| 6°. Landbouw op landen aan particulieren in eigendom afgestaan . . . . .                                                                                              | 268  |
| 7°. Landbouw op verhuurde landen in Soerakarta en Djokjakarta . . . . .                                                                                               | 268  |
| B. Boschwezen . . . . .                                                                                                                                               | 269  |
| a. Boschbeheer in engeren zin . . . . .                                                                                                                               | 269  |
| Uitgestrektheid en gesteldheid der bosschen . . . . .                                                                                                                 | 269  |
| Grensregeling en afoakening der bosschen . . . . .                                                                                                                    | 270  |
| Verschillende werkzaamheden met de voorloopige inrichting der djati-bosschen in verband staande . . . . .                                                             | 270  |
| Djaticultuur . . . . .                                                                                                                                                | 271  |
| Wildhoutcultuur . . . . .                                                                                                                                             | 271  |
| Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen . . . . .                                                                                                                  | 271  |
| Uitdunning der bosschen . . . . .                                                                                                                                     | 274  |
| Bewaking van 's lands bosschen . . . . .                                                                                                                              | 274  |
| b. Definitieve boschinrichting . . . . .                                                                                                                              | 274  |
| Algemeene opmerkingen . . . . .                                                                                                                                       | 274  |
| Grensregeling en afbakening . . . . .                                                                                                                                 | 274  |
| Opnemng en kaartteering . . . . .                                                                                                                                     | 275  |
| Indeeling der bosschen . . . . .                                                                                                                                      | 275  |
| Boschbeschrijving . . . . .                                                                                                                                           | 275  |
| Definitieve bedrijfsplannen . . . . .                                                                                                                                 | 275  |
| Prostperken . . . . .                                                                                                                                                 | 276  |
| c. Personeel . . . . .                                                                                                                                                | 276  |
| d. Baten en lasten . . . . .                                                                                                                                          | 276  |
| C. Veeteelt . . . . .                                                                                                                                                 | 275  |
| § 2. Buitenbezittingen . . . . .                                                                                                                                      | 277  |
| A. Landbouw . . . . .                                                                                                                                                 | 277  |
| 1°. Inlandsche landbouw . . . . .                                                                                                                                     | 277  |
| a. Eenjarige gewassen . . . . .                                                                                                                                       | 277  |
| Rijst . . . . .                                                                                                                                                       | 277  |
| Overige eenjarige gewassen (andere dan rijst). . . . .                                                                                                                | 279  |
| b. Overjarige gewassen . . . . .                                                                                                                                      | 279  |
| Koffie . . . . .                                                                                                                                                      | 279  |
| Klappers . . . . .                                                                                                                                                    | 279  |
| Sago . . . . .                                                                                                                                                        | 279  |
| Peper . . . . .                                                                                                                                                       | 279  |
| Muskatnoten en kruidnagelen . . . . .                                                                                                                                 | 280  |
| Gambir . . . . .                                                                                                                                                      | 280  |
| Andere gewassen . . . . .                                                                                                                                             | 280  |

|                                                                                                                                                                                    | Kol. |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| c. Landbouwerediet . . . . .                                                                                                                                                       | 280  |
| 2°. Gouvernements-koffiecultuur ter Sumatra's Westkust . . . . .                                                                                                                   | 281  |
| 3°. Landbouwondernemingen op gronden door het Gouvernement in erfpacht of in huur afgestaan . . . . .                                                                              | 282  |
| 4°. Landbouwondernemingen welke (in de rechtstreeks onder Europeesch bestuur staande streken) uitsluitend berusten op overeenkomsten met de bevolking . . . . .                    | 282  |
| 5°. Landbouwondernemingen op gronden door het Gouvernement in eigendom afgestaan . . . . .                                                                                         | 282  |
| 6°. Landbouwondernemingen gevestigd op gronden, bij contract verkregen van vorsten of hoofden van in het genot van zelfbestuur gelaten inlandsche rijken of landschappen . . . . . | 283  |
| 7°. Arbeiders op ondernemingen van land- (en mijn-) bouw . . . . .                                                                                                                 | 284  |
| B. Boschwezen . . . . .                                                                                                                                                            | 287  |
| C. Veeteelt . . . . .                                                                                                                                                              | 287  |
| II. Mijnbouw . . . . .                                                                                                                                                             | 287  |
| § 1. Wetgeving . . . . .                                                                                                                                                           | 287  |
| § 2. Dienst van het mijnwezen . . . . .                                                                                                                                            | 289  |
| Personeel . . . . .                                                                                                                                                                | 289  |
| Geschriften . . . . .                                                                                                                                                              | 289  |
| Palaeontologische, geologische en mijnbouwkundige onderzoekingen van gouvernementswege . . . . .                                                                                   | 290  |
| Diepe grondpeilingen . . . . .                                                                                                                                                     | 290  |
| § 3. Gouvernements-ontginningen . . . . .                                                                                                                                          | 291  |
| Tinwinning op Banka . . . . .                                                                                                                                                      | 291  |
| Steenkolenontginning nabij Sawah Loento (Ombilin-kolenvelden) . . . . .                                                                                                            | 292  |
| § 4. Particuliere ontginningen . . . . .                                                                                                                                           | 293  |
| Tin . . . . .                                                                                                                                                                      | 294  |
| Steen- en bruinkolen . . . . .                                                                                                                                                     | 295  |
| Petroleum . . . . .                                                                                                                                                                | 295  |
| Goud en zilver . . . . .                                                                                                                                                           | 296  |
| Andere delfstoffen . . . . .                                                                                                                                                       | 298  |
| § 5. Inlandsche ontginningen . . . . .                                                                                                                                             | 297  |
| § 6. Vergunningen tot mijnbouwkundige opsporingen . . . . .                                                                                                                        | 297  |
| III. Zout . . . . .                                                                                                                                                                | 299  |
| IV. Koopvaart en scheepsbouw . . . . .                                                                                                                                             | 301  |
| § 1. Koopvaart . . . . .                                                                                                                                                           | 301  |
| § 2. Nederlandsch-Indische koopvaardijvloot . . . . .                                                                                                                              | 303  |
| § 3. Scheepsbouw . . . . .                                                                                                                                                         | 303  |
| V. Andere onderwerpen . . . . .                                                                                                                                                    | 303  |
| § 1. Handel, fabrieks- en handwerksnijverheid . . . . .                                                                                                                            | 303  |
| Groothandel . . . . .                                                                                                                                                              | 303  |
| Binnenlandsche handel . . . . .                                                                                                                                                    | 304  |
| Fabrieks- en bandwerksnijverheid . . . . .                                                                                                                                         | 305  |
| Kamers van koophandel en nijverheid . . . . .                                                                                                                                      | 305  |
| Inlandsche kunstnijverheid . . . . .                                                                                                                                               | 305  |
| Tentoonstellingen . . . . .                                                                                                                                                        | 306  |
| § 2. Visscherijen . . . . .                                                                                                                                                        | 305  |
| § 3. IJkwezen . . . . .                                                                                                                                                            | 307  |
| § 4. Loterijen . . . . .                                                                                                                                                           | 307  |
| Bijvoegsel . . . . .                                                                                                                                                               | 309  |